

National Network on Campaign for Good Governance

ภาควิชาเครือข่ายธรรมาภิบาลแห่งชาติ

หลักธรรมาภิบาล

ทางออกของสังคมไทย

เป็นการเดินตามรอยของพระราชา

ที่ทรงปกครองบ้านเมืองมาด้วย

ทศพิธราชธรรม

Facebook.com/nncgg

www.nncgg.th.org

081 616 3333 Dr.kittisak

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 9
ในราชวงศ์จักรี เสด็จขึ้นครองราชย์ตั้งแต่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 จนถึง
13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลา 70 ปี

พระปฐมบรมราชโองการ
“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”
ทศพิธราชธรรม 10 ประการ

1. **ทาน** คือ การให้ ได้แก่ อามิสทาน (การให้สิ่งของ) ธรรมทาน (การให้ความรู้) และอภัยทาน (การให้อภัย อันนี้สุดยอดแห่งการให้)
2. **ศีล** คือ การมีความประพฤติดีงาม สำนวณกาย วาจา ใจ ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ให้เป็นที่เคารพนับถือของประชาชน
3. **บริจาค** (การบริจาค) การเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือการสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
4. **อาชวะ** ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน ซื่อตรงต่อคำพูด ซื่อตรงต่อวิชาชีพ ซื่อตรงต่อเวลา ซื่อตรงต่อตัวเอง
5. **มัทวะ** ได้แก่ ความอ่อนโยน การมีอัธยาศัยดี ถ้าเป็นยุคนี้ต้องเรียกว่ามีความใจกว้างในการรับฟัง ให้ประชาชนติติงได้ ไม่ดื้อ ไม่รั้น ไม่บ้า หรือมัวเมาในอำนาจ
6. **ตบะ** ได้แก่ การบำเพ็ญความเพียรเพื่อกำจัดความเกียจคร้านและความชั่ว พยายามลดกิเลสของตนซึ่งเป็นธรรมดาของคนที่มีอำนาจ ที่จะมีโอกาสจะเห็นผลประโยชน์รูปแบบต่างๆ วิ่งผ่านหน้า ตบะจะเป็นสิ่งที่เหนียวรั้ง ไม่ให้คนดีเสียคน
7. **อักโธระ** คือ การไม่ถือโกรธ ไม่ผูกพยาบาท หรือจงเกลียดจงชังคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นักปกครองคนใดครองธรรมมะข้อนี้ไม่ได้ ก็อาจจะนำไปสู่การสร้างความอติธรรมในการตัดสินใจ
8. **อวิหิงสา** คือ การไม่เบียดเบียน อันได้แก่ ประชาชน เพื่อนร่วมงาน ลูกน้องของตน หน่วยงาน และครอบครัวตนเอง เพราะการเบียดเบียนนำไปสู่การเอาเปรียบ การเอาเปรียบบ่อยๆ ทำให้เสียนิสัยและนำไปสู่พฤติกรรมคอร์รัปชัน
9. **ขันติ** ได้แก่ การมีความอดทนอดกลั้นความโลภต่อแรงกดดันต่างๆ
10. **อวิโรธนะ** คือ ความไม่คลาดธรรม ในการทำงาน อย่าให้ประชาชนเคลือบแคลงสงสัย นั่นคือการทำงานอย่างโปร่งใส ตรงไปตรงมา

หลักธรรมาภิบาลเป็นทางออกของสังคมไทย

พลเอก ดร.กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ

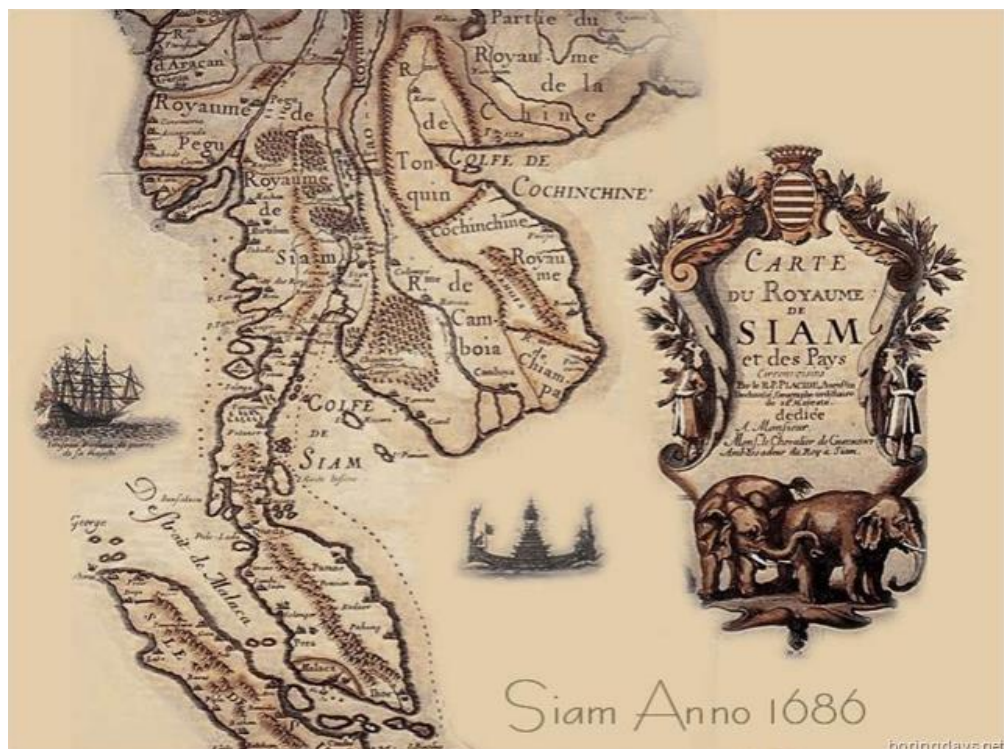
เลขาธิการภาคีเครือข่ายธรรมาภิบาลแห่งชาติ

(ผู้รวบรวมและเรียบเรียง)

สิงหาคม 2560

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานประเทศหนึ่ง แม้ว่าหลักฐานเกี่ยวกับการกำเนิดของชาติไทยในช่วงแรกจะไม่สามารถยืนยันได้แน่ชัดมากนัก อย่างไรก็ตามได้มีการศึกษาค้นคว้าและเชื่อว่าตั้งอาณาจักรประเทศไทย (แหลมทอง) เมื่อ พ.ศ. 1781 อาณาจักรแรกของชาติไทย คือ อาณาจักรสุโขทัย ซึ่งสถาปนาโดยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ต้นราชวงศ์พระร่วง ประกาศตนเป็นอิสระจากขอมซึ่งยึดครองดินแดนแถบนั้นอยู่ในสมัยนั้น นับถึงวันนี้เกือบ 800 ปี

การเมืองการปกครองไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ก่อนหน้ามีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อยู่ในรูปแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับระบอบเผด็จการ เพราะอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น พระมหากษัตริย์ใช้อำนาจมาด้วยการสืบสันตติวงศ์หรือการปราบดาภิเษก ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการสถาปนาหรือคัดเลือกพระมหากษัตริย์

อาณาจักรประเทศไทย (แหลมทอง) เมื่อ พ.ศ. 1686

ที่มา: <http://th.wikipedia.org>

สำหรับระบอบประชาธิปไตยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 มีลักษณะที่ไม่ราบรื่นและพัฒนาไว้มากนัก แม้ว่าจะดำเนินมาเป็นเวลากว่า 85 ปี มาแล้วซึ่งระบอบประชาธิปไตยยังไม่เป็นรูปธรรม ประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง นอกจากนี้การศึกษาทางด้านการเมืองการปกครองไทยมีการแบ่งยุคสมัยเป็น 4 ยุคด้วยกัน คือ สมัยสุโขทัย ระหว่าง พ.ศ. 1781 – 1921 สมัยอยุธยา พ.ศ. 1893 – 2310 สมัยธนบุรีระหว่าง พ.ศ. 2311 – 2325 และสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325 – ปัจจุบัน

จากการศึกษาระบบการปกครองทั้ง 4 ยุคสมัย พบว่าการปกครองในแต่ละสมัยมีความคล้ายกันในเรื่องของ**หลักคุณธรรม** ซึ่งเห็นว่าจะสามารถนำมาใช้เป็นหลักปกครองบ้านเมืองที่เป็น **ธรรมราชา** ดังนั้นจึงได้สรุปแต่ละยุคสมัยของกษัตริย์ในอาณาจักรประเทศไทย (แหลมทอง) ดังนี้

1) ยุคสมัยสุโขทัย (พ.ศ.1781–1921) กษัตริย์พระองค์แรกแห่งกรุงสุโขทัย ทรงพระนามว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง และสืบต่อกันมาเป็นเวลา 200 กว่าปี สำหรับด้านการเมืองการปกครอง ในสมัยสุโขทัยตอนต้น มีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ต่อมาสมัยสุโขทัยตอนกลางมีการปกครองแบบ**ธรรมราชา** ซึ่งกษัตริย์ต้องยึด**หลักทศพิธราชธรรม** เมื่อสมัยสุโขทัยเริ่มรับอิทธิพลการปกครองมาจากขอมจึงปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

พ่อขุนรามคำแหงในยุคสมัยสุโขทัย
ที่มา www.todayth.com

2) ยุคสมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893 – 2310) แผ่ขยายอำนาจเข้าไปในสุโขทัย และรวมสุโขทัยเข้ากับอยุธยา เป็นราชธานีอยู่ถึง 417 ปี ทางด้านการเมืองการปกครอง มีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมของอำนาจการปกครอง มีฐานะเป็นทั้ง**ธรรมราชา**และ**เทวราชา** จัดการปกครองแบบจตุสดมภ์ 4 ประกอบด้วย เวียง วัง คลัง นา ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงตั้งสมุหนายก คุมฝ่ายทหาร และสมุหนายก คุมฝ่ายพลเรือน

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชในยุคสมัยอยุธยา

ที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/สมเด็จพระนเรศวรมหาราช>

3) ยุคสมัยธนบุรี (พ.ศ. 2311 – 2325) หลังจากที่สมเด็จพระเจ้าตากสินทรงกอบกู้เอกราชเป็นผลสำเร็จ และย้ายราชธานีมาอยู่ที่ธนบุรีดำรงอยู่ได้ 15 ปี ในการปกครองยังยึดแบบอย่างจากสมัยอยุธยาด้วย **ธรรมราชา** ด้านเศรษฐกิจทรงแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่กำลังตกต่ำหลังจากสงครามกลับฟื้นฟูขึ้นมาอีก ส่วนศิลปวัฒนธรรมสืบทอดมาจากอยุธยา

สมเด็จพระเจ้าตากสินในยุคสมัยกรุงธนบุรี

ที่มา: <http://panyayan.tnews.co.th/contents/204154/>

4) สมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 – ปัจจุบัน) สำหรับการเมืองการปกครอง มีการชำระกฎหมาย เรียกว่า กฎหมายตราสามดวง ในรัชกาลที่ 1 สำหรับสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงปฏิรูปการปกครองครั้งใหญ่ จัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม วางรากฐานการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อมาปรับปรุงการ

ปกครอง พัฒนาบ้านเมือง วางระบบสาธนาญูปโภคให้ชาวสยามในสมัยนั้นได้ทัดเทียมอารยประเทศโดยมีการเลิกทาส สำหรับการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาลโดยกษัตริย์ได้ส่งขุนนางเข้าไปดูแลเมืองต่างๆ โดยตรงเพื่อลดทอนอำนาจของเจ้าเมืองเดิม ตั้งสภาที่ปรึกษาาราชการแผ่นดิน จัดตั้งกระทรวงต่างๆ ปรับปรุงการศาล การทหาร ฯลฯ (ทองต๋อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา, 2537) ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 สร้างเสริมให้เกิดเป็น “สมบูรณาญาสิทธิราชย์” ที่สมบูรณยิ่งกว่ากษัตริย์พระองค์ใดก่อนหน้ารัชกาลพระองค์

พระมหากษัตริย์ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์

ที่มา: <http://www.chomthai.com/forum/view.php?qID=3071>

ประเทศไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน

ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองระหว่างปี พ.ศ. 2475-2516 อำนาจอยู่ในมือข้าราชการ เป็นการปกครองซึ่งอำนาจการปกครองและการบริหารขึ้นอยู่กับข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการประจำ และข้าราชการทหารเป็นสำคัญโดยทหารจะได้อำนาจจากการปฏิวัติ รัฐประหาร การเลือกตั้งเป็นเพียงพิธี การเพื่อให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยที่ไม่ได้มีความสำคัญ ได้มีการปฏิวัติขึ้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร ทหารเป็นผู้กุมอำนาจทางการเมืองจึงทำให้ฝ่ายทหารเข้ามามีอำนาจในการปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 ที่ไม่เสียเลือดเนื้อ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ปัจจุบันประชาชนมีความรู้และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น โดยรัฐบาลให้สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคแก่ประชาชนในการคิดและตัดสินใจเท่าเทียมกันมากขึ้น

วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงสละราชสมบัติ ในการสละราชสมบัติ พระองค์ทรงมีพระราชหัตถเลขาวิจารณ์รัฐบาล ดังข้อความตอนหนึ่งว่า

“ข้าพเจ้าเห็นว่า คณะรัฐบาลและพวกพ้องใช้วิธีการปกครองซึ่งไม่เห็นถูกต้องตามหลักการของเสรีภาพในส่วนบุคคลและหลักความยุติธรรม ตามความเข้าใจและยึดถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะยินยอมให้ผู้ใด คณะใดใช้วิธีการปกครองอย่างนั้นในนามของข้าพเจ้าต่อไปได้ ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจ อันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใด โดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่ยอมฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร”

จากระยะเวลา 85 ปีที่ผ่านมาคนไทยยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่อสิทธิ เสรีภาพและผลประโยชน์ของตนอย่างแท้จริง การละเมิดสิทธิ เสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนยังปรากฏขึ้นทั่วไป ประเทศไทยยังคงวนเวียนอยู่กับการปฏิวัติ รัฐประหารมาโดยตลอด และได้มีรัฐธรรมนูญในการปกครองรวมถึงปี พ.ศ. 2560 เป็นจำนวน 20 ฉบับ โดยเฉลี่ยใช้รัฐธรรมนูญ 4 ปี ต่อ 1 ฉบับ

จากการศึกษาจะพบว่า ตลอดเวลา 85 ปี ที่ผ่านมาผู้บริหารประเทศในระบอบประชาธิปไตยเอาแต่อำนาจหรือพระราชอำนาจมาจากพระมหากษัตริย์เท่านั้น มิได้นำเอาพระราชธรรม หรือ ธรรมของพระราชมาปฏิบัติด้วย คือ **ธรรมราชา** ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงยึด**หลักทศพิธราชธรรม**

ถึงเวลาแล้วที่สังคมไทยต้องหาทางออกของประเทศไทยคือการนำหลักของ **“คุณธรรม”** มาใช้อย่างถูกต้อง แล้วการใช้อย่างถูกต้องคือการน้อมนำคำสอนของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อปวงชนชาวไทย เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามแบบอย่างโบราณราชประเพณีขึ้น ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ เสด็จพระปรมาภิไธยตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช>

แต่ในทางปฏิบัติของทุกรัฐบาลที่ผ่านมา การนำเอา **คุณธรรม** หรือ **หลักคุณธรรม** เหล่านี้ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม เพราะประเทศไทยยังคงตกอยู่ในวงจรอุบาทว์ คือ ร่างรัฐธรรมนูญเลิกตั้งคณะรัฐมนตรีไป โกงกิน ทำให้ทหารเข้ามาปฏิวัติรัฐประหารฉีกรัฐธรรมนูญ ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ เป็นอย่างนี้ทุก ๆ รัฐบาลที่ผ่านมา

จากการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของคนไทยทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559 เมื่อสำนักพระราชวัง ออกแถลงการณ์ช่วงหัวค่ำวันนั้นอย่างเป็นทางการว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต ณ โรงพยาบาล ศิริราช เวลา 15.52 น.

“ในหลวงรัชกาลที่ 9 สวรรคต” จึงเป็นข่าวใหญ่สุดในรอบปี 2559 พระองค์ไม่เพียงเป็นกษัตริย์ผู้ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยเท่านั้นพระบารมีทรงแผ่ไพศาลทั่วโลกเห็นได้จากที่สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (UNGA) จัดประชุมสมัยพิเศษ โดยมีผู้แทนจากภูมิภาคต่างๆ นั้นกล่าวสดุดีอย่างน่าประทับใจ สื่อต่างประเทศได้นำเสนอข่าวการสวรรคตของพระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติตลอด 70 ปี แห่งการครองราชย์ และเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชดำรัสตอบรับการขึ้นครองราชย์ ความว่า

“ตามที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้กล่าวในนามของปวงชนชาวไทย เชิญข้าพเจ้าขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ ว่าเป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น ข้าพเจ้าขอตอบรับเพื่อสนองพระราชปณิธาน และเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง”

และเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2559 ที่ห้องรอยัล จูบิลี บอลรูม อาคารชาเลนเจอร์ เมืองทองธานี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เผยในหลวงรัชกาลที่ 10 ทรงรับสั่งให้น้อมนำและปฏิบัติตามศาสตร์ของพระราชา แห่งพระบรมชนกนาถ ใช้บริหารประเทศ ทรงย้ำให้ใช้ต่อไป อย่าให้น้อยกว่าเดิม

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใหม่ ทรงรับสั่งกับรัฐบาลและรัฐมนตรีทุกท่านว่า ขอให้รัฐบาลทำหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนมีความสุขให้มากที่สุด ในรัชกาลปัจจุบัน โดยใช้แนวทางของสมเด็จพระบรมชนกนาถ ซึ่งได้ทรงทำมาตลอด 70 ปีที่ผ่านมา ท่านทรงให้สืบสานต่อในสิ่งเหล่านี้ ไม่ให้เสื่อมถอยหรือน้อยลงไปกว่าเดิม”

ในปัจจุบันได้มีการโปรดเกล้าฯ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งมีการบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองด้วย**หลักธรรมาภิบาล** ดังนี้

แนวทางพระราชรัฐฎายได้ถูกเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และ

หลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้ อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา ๖๕

รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตาม **หลักธรรมาภิบาล** เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย

รัฐบาลปัจจุบันจะจัดให้มีการเลือกตั้งต่อไปในปี พ.ศ.2561 สำหรับผลการเลือกตั้งจะออกมาอย่างไรก็ต้องมีคณะรัฐมนตรีเข้ามาบริหารประเทศต่อไป และต้องจับตามองเรื่องสำคัญนั่นคือ จะมีการทุจริตคอร์รัปชัน หรือมีปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอีกหรือไม่ ซึ่งนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ตั้งประเด็นคำถาม 4 ข้อ ถึงประชาชนก่อนพาประเทศไปสู่การเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2560 ว่า

**คำถาม
จาก 'บิ๊กตู่'**

1. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งครั้งต่อไป จะได้รัฐบาลที่มีธรรมาภิบาลหรือไม่ ?
2. หากไม่ได้จะอย่างไร ?
3. การเลือกตั้งเป็นส่วนสำคัญของประชาธิปไตย แต่การเลือกตั้งอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงอนาคตของประเทศ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปนั้น ถูกต้องหรือไม่ ?
4. ท่านคิดว่ากลุ่มนักการเมืองที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ควรจะมีโอกาสเข้ามาสู่การเลือกตั้งอีกหรือไม่ หากเข้ามาได้แล้วจะให้ใครแก้ไข และแก้ไขด้วยวิธีอะไร ?

หมายเหตุ : พล.อ.ประยุทธ์ เสนอชวนประชาชนส่งความคิดเห็น
จากคำถาม 4 ข้อไปยังศูนย์ดำรงธรรมทุกจังหวัด

1. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งครั้งต่อไป จะได้รัฐบาลที่มี**ธรรมาภิบาล**หรือไม่
2. หากไม่ได้ จะอย่างไร

3. การเลือกตั้งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของประชาธิปไตย แต่การเลือกตั้งอย่างเดียวที่ไม่คำนึงถึงอนาคตของประเทศ และเรื่อง อื่นๆ เช่น ประเทศชาติจะมียุทธศาสตร์และการปฏิรูปหรือไม่นั้น ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

4. ท่านคิดว่า กลุ่มนักการเมืองที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในทุกกรณี ควรจะมีโอกาสเข้ามาสู่การเลือกตั้งอีกหรือไม่ หากเข้ามาได้อีก เกิดปัญหาอีก แล้วจะให้ใครแก้ไข และแก้ไขด้วยวิธีอะไร

จากผลการรัฐประหารในประเทศไทย เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เวลา 16:30 น. โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะในเวลานั้น เพื่อออกมายุติปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งมีประชาชนทั้งที่เป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านรัฐบาล เริ่มที่จะมีความรุนแรงขึ้นถึงขั้นประท้วงประหารกัน จุดเริ่มของปัญหามาจากการทุจริตคอร์รัปชันในโครงการรับจำนำข้าว เป็นโครงการที่ไม่ใช่ **"หลักธรรมาภิบาล"** ในการบริหารจัดการ จึงทำให้ปัญหาลุกลามไปทั่วทั้งประเทศ สำหรับการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลและนักการเมือง โดยเฉพาะจากโครงการรับจำนำข้าว นั้น ประชาชนได้ชี้มูลความผิดของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีมูลค่าความเสียหายที่กระทรวงการคลังแถลงไว้มากกว่าห้าแสนล้านบาท จนทำให้เกิดการยุบสภา เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556 แต่เหตุการณ์กลับลุกลามกลายเป็นสงคราม ประชาชนจำนวนหลายล้านคนออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลรักษาการลาออกจนนำไปสู่กรณีที่ทหารต้องออกมายุติเพื่อให้อยู่ในความสงบนั่นเอง

จากนั้นจึงได้มีการจัดตั้งสภาปฏิรูปประเทศขึ้น และได้เปลี่ยนมาเป็นสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อพิจารณาปรับปรุงโครงสร้าง ตลอดจนเปลี่ยนแปลงกติกาและพัฒนาศักยภาพของปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จนสรุปได้ว่าจะต้องมีการปฏิรูปทั้งหมด คือ 11 ด้านด้วยกัน และมีการสมมนาพัฒนาศักยภาพผู้นำการปฏิบัติ(Reform Loader) เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2560 ร่วมกับ 70 เครือข่าย แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม 1.กลไกภาครัฐ 2. เครื่องมือพัฒนาฐานราก 3. เศรษฐกิจอนาคต 4. คน 5.โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งกลุ่มที่ 1 กลไกภาครัฐสรุปผลจากการสมมนาออกมาต้องยึดหลัก **ธรรมาภิบาล** ในการบริหารจัดการในทุกๆ ด้าน โดยยึด**หลักธรรมาภิบาล** 6 ประการ ดังนี้

1. หลักคุณธรรม (morality) คือ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัยประจำชาติ

2. หลักนิติธรรม (the rule of law) คือ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ทำตามอำเภอใจ การไม่ละเมิดกฎหมายและการไม่ละเมิดสิทธิของคนอื่น

3. หลักความโปร่งใส (accountability) คือ ความถูกต้องชัดเจน ปฏิบัติตามหลักการที่ควรจะเป็น รวมถึงการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องได้ รวมทั้งการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริง ตรงไปตรงมา ทันเวลา ในระดับกิจการอาจแปลความหมายของ "accountability" เป็น "ความรับผิดชอบที่อธิบายได้ซึ่งเป็นภาระบทบาทของผู้บริหารในแง่ข้อผูกพันหรือความเต็มใจที่จะยอมรับ

ความรับผิดชอบรวมทั้งความสามารถในการรายงานชี้แจงให้เหตุผลเพื่ออธิบายการกระทำของตนเองและสามารถตอบคำถามของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ในทุกที่ทุกโอกาสเพื่อแจ่มแจ้งอธิบายการกระทำทั้งหมดที่ตนรับผิดชอบ

4. หลักการมีส่วนร่วม (participation) คือ การให้โอกาสบุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาส่วนร่วมทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการและ/หรือคณะทำงาน โดยให้ข้อมูลความคิดเห็นแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ

5. หลักความรับผิดชอบ (responsibility) คือ ความรับผิดชอบในงานของตน ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง รวมถึงการตระหนักและสำนึกในสิทธิและหน้าที่

6. หลักความคุ้มค่า (cost-effectiveness of economy) คือ การบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับบุคคล ความคุ้มค่าเทียบเคียงได้กับความประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือยและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สำคัญยิ่ง ซึ่ง พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ว่า

“ถ้าท่านมีธรรมาภิบาล จบทุกอย่าง ธรรมาภิบาลไปดุชิ 6 ข้อ ทำให้ได้ตามนั้น”

ครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2559 นายกรัฐมนตรีกล่าวย้ำเรื่องธรรมาภิบาลว่า

“เรื่องของการสร้าง ปลุกฝังระบบธรรมาภิบาลให้ได้โดยเร็ว ปีนี้ผมเน้นเรื่องระบบธรรมาภิบาล ในทุกสังคม ในทุกภาคส่วน ตั้งแต่เด็กเล็ก เยาวชน ประชาชน เอกชน ข้าราชการ ทุกหน่วยงานจะต้องมีธรรมาภิบาลนะครับ ไปดูธรรมาภิบาลมีอะไรบ้าง มี 6 ข้อ”

และครั้งที่สาม เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2559 นายกรัฐมนตรีได้กล่าวเน้นให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ เป็นนิมิตหมายที่ดีของบ้านเมือง ว่า

“ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดี ประพฤติดี อย่างที่เราเรียกว่า “ธรรมาภิบาล” ซึ่งประกอบด้วยหลัก 6 ประการ ก็อยากจะทบทวน อันได้แก่ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ทั้งนี้รัฐบาลปัจจุบันได้ยึดถือและนำมาประยุกต์ใช้เป็นหลักการทำงานร่วมกันในสังคม ที่สำคัญก็คือคำว่า “ประชารัฐ” นอกจากจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนแล้ว ในการรักษาความสมดุล ระหว่างหลักการทั้ง 6 ประการ ในทุกมิติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ก็จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินไม่ติดกับดักตัวเองหรือพบทางตัน”

หลักธรรมาภิบาล คือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

“หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ซึ่งรู้จักกันในนาม “Good Governance”

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการหรือการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์ และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน แต่หากพิจารณาตามความหมายที่ทางสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ หรือ TDRI ได้ให้ความหมายไว้ พบว่า **“ธรรมาภิบาล”** มาจาก **“ธรรม”** (แปลว่า คุณความดี) รวมกับคำว่า **“อภิ”** (แปลว่า ยิ่ง) และคำว่า **“บาล”** (แปลว่า ปกครองหรือเลี้ยงดู) ดังนั้นคำว่า **“ธรรมาภิบาล”** จึงหมายถึง การบริหารการปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรมและมีคุณความดีอย่างยิ่ง ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า **“Good Governance”**

สำหรับแนวความคิดเรื่อง**ธรรมาภิบาล**ในประเทศไทยได้ถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการประเทศอย่างชัดเจนครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งได้กำหนด **“ยุทธศาสตร์การพัฒนาประชากรรัฐ”** เป็นเพียงหลักการกว้างๆ ยังขาดแนวคิดและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ**ธรรมาภิบาล**ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมโดยยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) แนวคิดและแนวปฏิบัติด้าน**ธรรมาภิบาล** เริ่มมีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้กำหนด **“ยุทธศาสตร์การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีในประเทศไทย”** เป็นแนวทางพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดีอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และนำ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** มาเป็นพื้นฐานการพัฒนาทั้งการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง การยึดถือหลักความพอเพียง การนำความรู้ต่างๆ มาใช้อย่างรอบคอบ และการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้เกิดมโนสำนึกในคุณธรรม

ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า **“การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี”** ในภาพรวม ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของการบริหารราชการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ในปี พ.ศ. 2547 สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2547 เพื่อยกเลิกระเบียบฯ เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2542

ในปี พ.ศ. 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2549 เห็นชอบวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม **ธรรมาภิบาล**และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธาและไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐราชการ รวมถึงตัวข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ โดยเฉพาะการใช้อำนาจรัฐและการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ระบุเกี่ยวกับ**หลักธรรมาภิบาล**ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้ในหมวด 4 มาตรา 74 วรรคหนึ่ง “บุคคลผู้เป็นข้าราชการ ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตาม**หลักธรรมาภิบาล**ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี”

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการเสริมสร้าง**ธรรมาภิบาล**ให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการประเทศอย่างแท้จริง จึงกำหนดให้มียุทธศาสตร์การเสริมสร้าง**ธรรมาภิบาล**ในการบริหารจัดการประเทศ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะมีส่วนสนับสนุนการขับเคลื่อนพันธกิจและยุทธศาสตร์อื่นๆ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) คงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ มีพันธกิจดังนี้ สร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ควบคู่กับการสร้างสังคม คุณธรรม เพื่อให้คนกินดี อยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุ ยาเสพติดและอบายมุข คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยและ**ธรรมาภิบาล**

เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการประชุม ครม. ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เสนอ เรื่อง “**หลักธรรมาภิบาล**ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)
 - 1.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)
 - 1.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness)
 - 1.3 หลักการตอบสนอง (Responsiveness)
2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value)
 - 2.1 ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)
 - 2.2 เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency)
 - 2.3 หลักนิติธรรม (Rule of Law)
 - 2.4 ความเสมอภาค (Equity)
3. ประชาธิปไตย (Participatory State)
 - 3.1 การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/ Consensus Oriented)
 - 3.2 การกระจายอำนาจ (Decentralization)
4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility)
 - คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/ Ethic)

ปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) **ด้านธรรมาภิบาล** ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่อง**ธรรมาภิบาล**อย่างเร่งด่วน จากการประเมินผ่านดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมชี้ว่า สังคมไทยในภาพรวมมีความเป็นสุขร่วมกันอยู่ในระดับปานกลางในปี 2556 แต่องค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มี**ธรรมาภิบาล**อยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข สถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นความจำเป็นของประเทศไทยที่จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่อง**ธรรมาภิบาล**อย่างเร่งด่วน เนื่องจากสถานการณ์วิกฤตคุณธรรม จริยธรรมและ**ธรรมาภิบาล**ของสังคมไทย

ขณะนี้การทุจริตได้มีการสะสมตัวและลุกลามสู่ทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาคการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกับผลประโยชน์รัฐ หน่วยงานภาครัฐมีระบบการบริหารงานที่ไม่เป็น**ธรรมาภิบาล** มีการใช้อำนาจหน้าที่มิชอบ หาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ภาคธุรกิจบางส่วนร่วมมือกับนักการเมืองและข้าราชการกระทำการทุจริต ผลงานวิจัยเรื่อง “การทุจริตในวงราชการไทย : การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านแนวทางการแก้ไขจากผู้นำและบุคคลสำคัญของประเทศไทย” เป็นงานระดับดุชนิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา แขนงวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พ.ศ. 2556 จากผลการวิจัยการทุจริตในวงราชการไทย: การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการสัมภาษณ์ผู้นำทางการเมือง นักวิชาการ ผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและผู้นำด้านอื่นๆ เพื่อนำมาสรุปตาม**หลักธรรมาภิบาล** ซึ่งได้นำเสนอบทความทางวิชาการเพื่อเผยแพร่แนวความคิดที่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้ประเทศชาติได้จนได้รับรางวัลการนำเสนอผลงานดีเด่น (กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ, 2559: 458)

ข้อค้นพบดังกล่าวอภิปรายผลได้ว่า การทุจริตในวงราชการไทยที่เกิดจากกลุ่มบุคคล 4 ฝ่าย คือ นักการเมือง ข้าราชการ พ่อค่านักธุรกิจ และประชาชน ที่เป็นต้นเหตุของการทุจริต การแก้ปัญหาโดยให้ผู้นำประเทศหรือนายกรัฐมนตรีประกาศการต่อต้านการทุจริตในวงราชการไทยอย่างจริงจัง ถ้ารัฐมนตรีกระทรวงใดไม่ปฏิบัติจะมีโทษขั้นเด็ดขาด และจะทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง สำหรับแนวทางป้องกันการทุจริตในวงราชการไทยใช้แนวทางสร้างสังคม **“ธรรมาภิบาล”** ให้เกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐ เผยแพร่องค์ความรู้เรื่อง หลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ประการ ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักคุณธรรม 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า ทางด้านผู้วิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะทางด้าน “หลักคุณธรรม” คือ การนำ “หลักคุณธรรม” มายึดมั่นถือมั่น เช่น ความซื่อสัตย์ อุดม เมตตากรุณา เสียสละ จะทำให้ลดการทุจริตในวงราชการไทยได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคุณธรรม 4 ประการ

ซึ่งขอน้อมนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า คราวสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525 ความตอนหนึ่งว่า

“... คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ มีอยู่สี่ประการ ประการแรก คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติ

แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง คุณธรรมสี่ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์ ..."

พระบรมราชาวาทเรื่องคุณธรรม 4 ประการนี้ สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมในเรื่อง สมรวาสาธรรม 4 คือ

1. สัจจะ มีความจริงใจต่อตนเองที่จะรักษาสัจจะที่ให้ไว้กับตน
2. ทมะ รู้จักข่มใจตนเองที่จะปฏิบัติตามสัจจะที่กำหนด
3. ขันติ มีความอดทนอดกลั้นที่จะปฏิบัติตามสัจจะนั้นให้สำเร็จลุล่วง
4. จาคะ สละความชั่วความทุจริตตามสัจจะนั้นๆ

สรุป

ผลจากการศึกษาทบทวนจากอดีตถึงปัจจุบัน ถ้าผู้บริหารและผู้ปกครองประเทศได้นำเอาธรรมของพระราชา หรือ **ทศพิธราชธรรม** ทั้ง 10 ประการ มาปฏิบัติและใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี คือ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี เจ้ากระทรวงทุกกระทรวง ทบวง กรม นำเอา **“ทศพิธราชธรรม”** ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมจากตนเอง ครอบครัวและสังคม บ้านเมืองก็จะเจริญพัฒนา มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

ส่วนนักการเมืองและข้าราชการ ต้องบริหารกิจการบ้านเมืองด้วย **หลักธรรมาภิบาล** ทั้ง 6 ประการ คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ก็จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินไม่ติดกับดักตัวเอง หรือพบทางตัน

สำหรับประชาชนโดยทั่วไปต้องยึดมั่นถือมั่นในคุณธรรม 4 ประการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานไว้เมื่อ วันที่ 5 เมษายน 2525 ก็จะทำให้การทุจริตคอร์รัปชั่น ลดลง บ้านเมืองก็จะเจริญพัฒนา มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ตามที่พวกเราปรารถนา

หลักธรรมาภิบาล ทางออกของสังคมไทย
เป็นการเดินตามรอยของพระราชา
ที่ทรงปกครองบ้านเมืองมาด้วย
“ทศพิธราชธรรม”

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ. (2559). การทุจริตในวงราชการไทย: การสังเคราะห์องค์ความรู้ แก้ไขปัญหาตามหลักธรรมาภิบาล จากบุคคลสำคัญของประเทศไทย. ใน *The 7th Academic Meeting National and International Conference*. March 25-26, 2016 at Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, หน้า 458. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- จักรพันธ์ ชูเพชร. (2550). การเมืองการปกครองไทยจากไฟรฟ์ฟ้าหน้าใสสู่วาทกรรมไพร่อำมาตย์ . พิมพ์ครั้งที่ 8. ปทุมธานี : พันธุ์กรู๊ป.
- จิตติมา อานสกุลเจริญ. (2558). ชนชั้นและยุคสมัยการเมืองการปกครองไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 5, 1 (มกราคม - เมษายน) : 7-15.
- เจริญ เจษฎาวัลย์. (2550). *แนวการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : พอธิชาญวิทย์ เกษตรศิริ . (2544). *ประวัติศาสตร์การเมืองไทย พ.ศ. 2475-2500*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และ ชัดติยา กรรณสูต. (2532). *เอกสารการเมืองการปกครองไทย (พ.ศ. 2417-2477)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันสยามศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธา (2537). *พระบรมราชจักรีวงศ์กับกรุงเทพมหานคร*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2551). *การคอร์รัปชันในราชการไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สหายบล็อกและการพิมพ์.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2550). ปาฐกถาพิเศษเรื่องคุณธรรม จริยธรรม กับปัญหาเยาวชนในสังคมไทย. *วารสารข้าราชการ* : 52, 3 (พ.ค.-มิ.ย.) : 13-19.
- ภัครธรณ์ เทียนไชย. (2550). วาระแห่งชาติ : ด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตชอบและประพฤติมิชอบในภาคราชการ. *วารสารเทศบาล* 102, 3 (มีนาคม) : 20-24.
- ศิลปากร, กรม. (2558). *ประวัติศาสตร์ชาติไทย*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). *คอร์รัปชัน ธรรมาภิบาล และจริยธรรมในสังคมไทย*. ในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 7, หน้า 235-253. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ. (2553). **โครงการประเมินสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

อภิชาติ พันธเสน. (2550). **โครงการวิจัยการศึกษาแนวทางความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

อัจฉราพร กมฺพพิสมัย และ สุนทรี อาสะวีย์. (2535). **ลำดับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองไทย 2475- 2535**. เอกสารประกอบการสัมมนาเนื่องในโอกาส 60 ปีประชาธิปไตย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พลเอกจรัล กุลละวณิช
ประธานภาควิชาข้าราชการบำนาญแห่งชาติ

หากต้องการให้คนไทยอยู่ดี มีสุข ปลอดภัย ได้รับความยุติธรรม มีเกียรติ และศักดิ์ศรีของความเป็นไทย มีความเจริญขึ้น ก็สมควรตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ด้วยการประพฤติปฏิบัติอย่างมีน้ำใจต่อกัน เอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันในสิ่งที่ชอบธรรม ร่วมตรวจสอบสังคมว่ามีการดำเนินการทั้งปวงถูกต้องคุ้มค่า คำนึงเวลา ทรัพย์สินเงินทอง ความคิด และแรงงานที่ร่วมกันกระทำเพื่อสังคม โดยซื่อสัตย์สุจริต ช่วยกันขจัดและละเว้นความชั่วทุจริต มุ่งกระทำความดี โดยต้องปฏิบัติเริ่มต้นที่ตนเองก่อน ขยายต่อไปในครอบครัว เรื่อยไปจนถึงสังคมและบ้านเมือง ก็จะเกิดความสุขใจเป็นเบื้องต้น เกิดความสุขทั้งกายและใจ และความภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสช่วยบ้านเมืองให้เกิดธรรมาภิบาลตามที่ปรารถนา

ขอชวนให้ทุกท่านมาร่วมกันสร้างสังคมแห่งความสุข มีธรรมาภิบาลด้วยกัน

“คุณธรรม ๔ ศิล ๕ ธรรมาภิบาล ๖”

ปล. ถ้าท่านเห็นด้วยและมีความประสงค์ต้องการสมทบทุนในการจัดพิมพ์เอกสารฉบับนี้ กรุณาโอนเงินสนับสนุนเพื่อใช้ในการจัดพิมพ์เอกสารแจกจ่ายให้กับประชาชนต่อไป เข้าบัญชีธนาคารกสิกรไทย เลขที่ 9022063666 พลเอก กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ